

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

извештај за треће тромесечје 2011. године

Тржиште осигурања.....	2
Учесници на тржишту	2
Структура портфеља осигурања	3
Билансна сума и билансна структура	4
Показатељи пословања.....	7
Солвентност	7
Квалитет имовине	7
Покривеност техничких резерви.....	7
Ликвидност.....	8
Аутоодговорност.....	8
Закључак.....	9

Тржиште осигурања

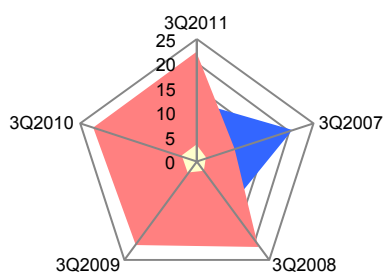
Учесници на тржишту

Друштва за осигурање

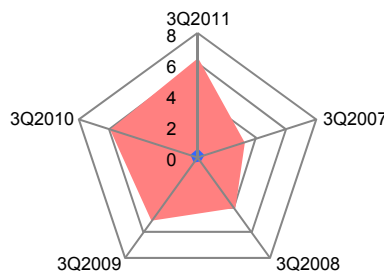
У трећем тромесечју 2011. године послује 27 друштава за осигурање, од којих је, посматрано према истом периоду претходне године, једно новоосновано и то за обављање послова неживотних осигурања. Искључиво пословима осигурања бави се 23 друштва, док пословима реосигурања 4 друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања искључиво животним осигурањем бави се седам друштава, искључиво неживотним осигурањем десет друштава, а и животним и неживотним осигурањем шест друштава.

Посматрано према власничкој структури капитала од 27 друштава за осигурање 20 је у већинском страном власништву, а 7 друштава је у домаћем.

Премија неживотних осигурања,
у млрд. дин.

Премија животних осигурања,
у млрд. дин.

■ Државно и друштвено власништво ■ Страно власништво ■ Домаће приватно власништво

Уласком на тржиште и добијањем *green field* лиценци (12 од 2005. године) друштва за осигурање у страном власништву у трећем тромесечју 2011. године бележе, као и раније, преовлађујуће учешће у премији животних осигурања са 91,8%, премији неживотних осигурања са 59,3%, укупној имовини са 66,8% као и у броју запослених са 65,4%.

Остали учесници на тржишту

Осим друштава за осигурање на тржишту послује и: 18 банака, 80 правних лица, 111 предузетника, док је сертификат за заступање односно посредовање добило 12.598 физичких лица¹.

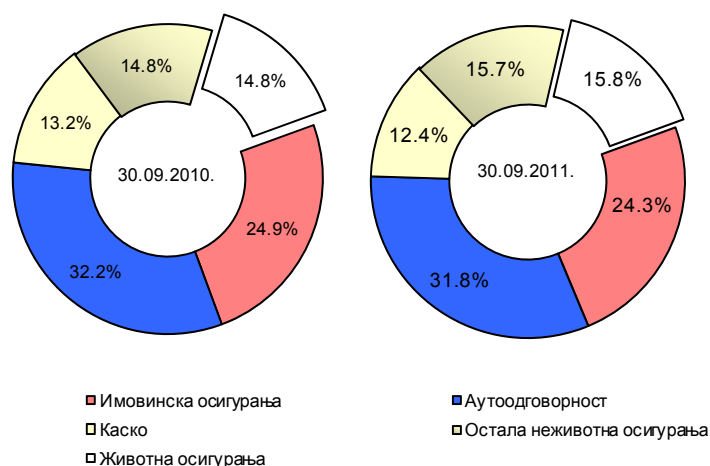
Структура портфеља осигурања

Укупна премија у трећем тромесечју 2011. године износила је 44,5 млрд. динара (440 мил. евра или 596 мил. USD)² што представља пораст од 3% у односу на исти период претходне године. Таква кретања била су под утицајем смањене потрошње становништва, а самим тим и пада потражње за производима осигурања, пре свега необавезних неживотних осигурања.

У структури премије, учешће неживотних осигурања износило је 84,2%, док је учешће животних осигурања износило 15,8%. Пораст учешћа животних осигурања са 14,8% у истом периоду претходне године последица је пораста тих осигурања од 9,9%.

Структура премије у трећем тромесечју 2011. године је слична структури у истом периоду 2010. године уз бележење највећег учешћа осигурања од одговорности због употребе моторних возила у укупној премији од 31,8%, иза којег следе осигурање имовине од пожара и других опасности и осталих осигурања имовине – имовинска осигурања са 24,3% и осигурање моторних возила – каско са 12,4%.

Укупна премија према врстама осигурања
у трећем кварталу 2010. год. и трећем кварталу 2011. год.

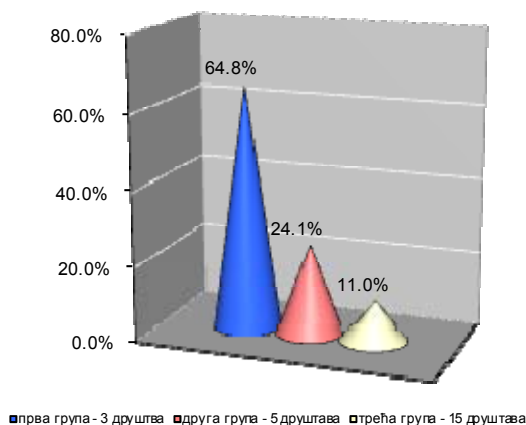

¹ Стање на дан 16. новембар 2011. године

² Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. септембар 2011. године.

У трећем тромесечју 2011. године наставља се тренд опоравка премије неживотних осигурања, забележен у другом тромесечју ове године. Премија имовинских осигурања у трећем тромесечју 2011. у односу на исти период претходне године бележи скроман пораст од од 0,3%. С друге стране, осигурање моторних возила – каско поново бележи пад премије од 3,1%.

Учешће у укупној премији по реер групама, трећи квартал 2011.

Груписање друштава за осигурање према учешћу у укупној премији, извршено у три групе, с тим да прву групу чине 3 друштва са преко 15% у укупној премији, другу 5 друштава са учешћем мањим од 15% и трећу 15 друштава са мање од 3%, указује да је концентрација портфеља скоро непромењена у односу на исти период претходне године када је прва група од 3 друштва покривала 64,9% тржишта, друга, коју је чинило истих 5 друштава 22,8% и трећа, коју је чинило 14 друштава 12,3%.

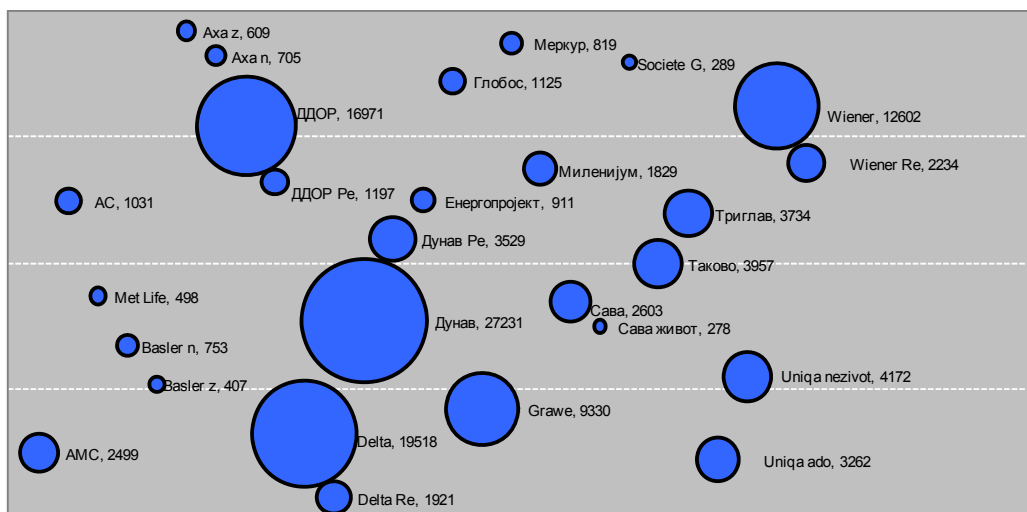
Концентрација на тржишту мерена Herfindahl Hirschman-овим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом случају, билансних сума свих друштава за осигурање, је умерена са тенденцијом даљег смањивања и то са 1182 у трећем тромесечју 2010. године на 1144 у трећем тромесечју 2011. године.

Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за осигурање повећана је у другом тромесечју ове године на 124 млрд. динара, за 5,6%, у односу на исти период прошле године.

Билансне суме друштава за осигурање на дан 30.09.2011.
у мил. дин.

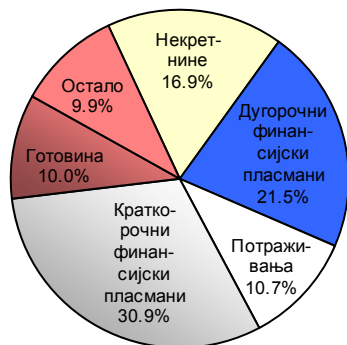
Структура активе

У структури активе друштава за осигурање са стањем на дан 30.09.2011. године, претежно учешће од 52,2% исказује и даље обртна имовина (од чега се на краткорочне финансијске пласмане односи 23,8%, а на потраживања по премијама 12,1%), док се 47,8% односи на сталну имовину (од чега 30,4% на дугорочне финансијске пласмане, а 16% на некретнине и опрему).

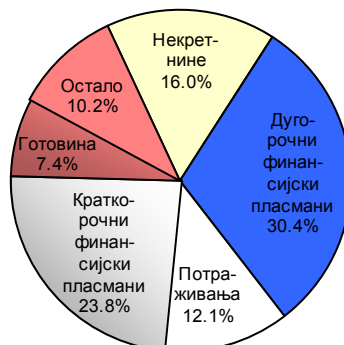
У поређењу са другим тромесечјем 2010. године, када је учешће обртне имовине износило 60,3% (краткорочни финансијски пласмани 30,9%, потраживања по премијама 10,7%), а сталне имовине износило 39,7% (дугорочни финансијски пласмани 21,5%, а некретнина 16,9%), може се закључити да се структура активе донекле променила.

Дугорочни финансијски пласмани су остварили највећи раст у односу на треће тромесечје 2010 године, по стопи од 49,1%, што је резултат улагања друштава за осигурање у петнаестогодишње државне обвезнице Републике Србије. Уочљив је и раст учешћа потраживања у оквиру обртне имовине (са 10,7% на 12,1%). Наведено указује на наставак тенденција уочене у првом и другом тромесечју 2011. године.

**Структура aktive
на дан 30.09.2010.**

**Структура aktive
на дан 30.09.2011.**

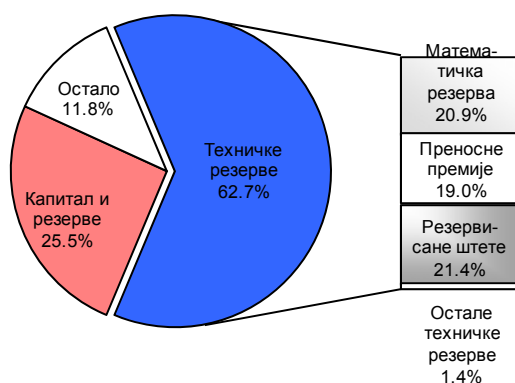

Структура пасиве

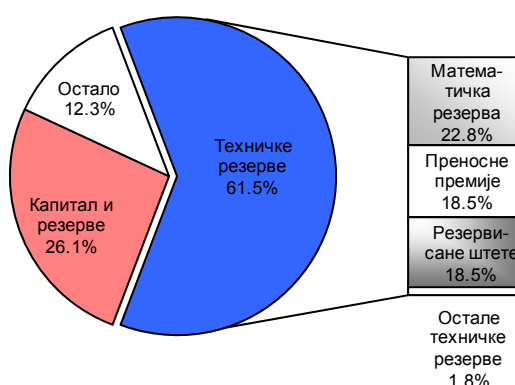
У структури пасиве на дан 30.09.2011. године техничке резерве исказују учешће од 61,5%, а капитал и резерве 26,1%.

У поређењу са структуром пасиве у истом периоду претходне године, техничке резерве задржавају претежно високо учешће у пасиви. Раст техничких резерви у посматраном периоду износи 4,2% (са 72,4 млрд. динара на 75,4 млрд. динара), при чему је највећи пораст у структури ових резерви имала математичка резерва са стопом од 15,8%.

**Структура пасиве
на дан 30.09.2010.**

**Структура пасиве
на дан 30.09.2011.**

Показатељи пословања

Солвентност

Солвентност друштва за осигурање зависи од довољности одговарајуће ликвидне структуре и реалне вредности покрића техничких резерви за преузете обавезе као и од довољности гарантне резерве као вида заштите осигураника у случају непредвиђених губитака у пословању, односно као амортизера за губитке који нису могли бити покривени техничким резервама.

Маргина солвентности на дан 30.09.2011. године у Србији је износила 14,5 млрд.дин, а гарантна резерва 27,2 млрд.дин. На нивоу свих друштава у Србији која се претежно баве *неживотним осигурањима* однос гарантне резерве и маргине солвентности је износио 194,75%, док код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* 188,24%.

Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања (као облика активе које може карактерисати тежа наплативост) у укупној активи друштва која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* у 2010. години и трећем тромесечју 2011. године респективно износи 37,03% и 39,24%, као резултат бржег раста наведених облика од раста укупне активе, и указује да, и поред повећања учешћа ових облика активе, способност друштва да измире своје обавезе није битније промењена.

Код друштава која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведено учешће је на задовољавајућем нивоу, уз забележено смањење са 8,87% у 2010. години на 7,73% у трећем тромесечју 2011. године. На промену вредности тог показатеља у овим друштвима утицао је номинални пад наведених облика активе.

Покривеност техничких резерви

Осим адекватног формирања нивоа техничких резерви, друштво је дужно да врши улагање средстава зависно од врста осигурања које обавља, водећи рачуна о рачности обавеза, профитабилности и дисперзији улагања, а у циљу обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* у трећем тромесечју 2011. године задржава се довољна покривеност техничких резерви. Наиме, према подацима достављеним од стране друштва покривеност техничких резерви прописаним облицима активе у трећем тромесечју 2011. године износи 100,59%, док је у 2010. години износила 100,29%.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* покривеност техничких резерви прописаним облицима активе је у трећем тромесечју 2011. године износи 101,68%, док је у 2010. години износила 101,74%.

Посматрано укупно у Србији за сва друштва која се баве пословима осигурања техничке резерве *неживотних осигурања* у трећем тромесечју 2011. године највећим делом биле су покривене депоновањем код банака са 28%, хартијама од вредности издатим од стране државе са 27%, потраживањима за недоспеле премије осигурања са 13% и готовином са 11%. У структури покрића техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у хартије од вредности издате од стране државе са 83% (као последица поменутог улагања у обвезнице Републике Србије), а затим следи депоновање код банака са 12%.

Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама друштво мора водити рачуна како о усклађености средстава и обавеза по рочности, тако и о утрживости и квалитету својих средстава. Обзиром да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза у трећем тромесечју 2011. године износи 102,94%, а у 2010. години је износио 110,28%, што указује на задовољавајући ниво ликвидности.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза у трећем тромесечју 2011. године износи 126,97%, а у 2010. години је износио 316,83%. Кретање овог показатеља указује на довољност ликвидних средстава за измирење краткорочних обавеза, и условљено је пласманима друштава која се баве пословима животних осигурања у дугорочне хартије од вредности издате од стране државе.

Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима у трећем тромесечју 2011. године се бавило 12 друштава.

Раст укупне премије аутоодговорности у односу на треће тромесечје 2010. године износи 1,5%.

Концентрација портфеља у овом сегменту је благо повећана обзиром да у трећем тромесечју 2011. године три друштва покривају 57,5% тржишта, док су у истом периоду претходне године покривала 55,4% тржишта.

Закључак

Из упоредних података трећег тромесечја 2011. године и истог периода 2010. године може се закључити да се наставља, иако успорен, позитиван тренд стања и развоја на тржишту осигурања:

- Остварен је пораст билансне суме сектора осигурања од 5,6% и она износи 124 млрд.дин.
- Остварено је повећање капитала од 8,8%, и он износи 32 млрд. дин.
- Остварено је повећање техничких резерви од 4,2%, уз потпуну покривеност техничких резерви и животних и неживотних осигурања. Повећано је учешће пласмана у дугорочне хартије од вредности, и то код животних осигурања са 63% на 83%, а код неживотних осигурања са 21% на 27%, што је резултат улагања у петнаестогодишње обвезнице Републике Србије.
- Укупна премија од 44,5 млрд.дин. је за 3% већа од премије у трећем тромесечју претходне године.
- Учешће неживотних осигурања од 84,2% у укупној премији је и даље доминантно. Премија осигурања од одговорности због употребе моторних возила и премија имовинских осигурања бележи раст, док се код премије осигурања моторних возила – каско бележи пад.
- Животна осигурања повећавају своје учешће у укупној премији од 14,8% на 15,8%.
- Концентрација на тржишту мерена Herfindahl Hirschman-овим индексом је умерена.
- Број друштава за осигурање повећан је са 26 на 27, уз повећање броја запослених на 11.330 по стопи од 2,1%.

Кључне области којима би друштва требало да се баве посебно у садашњем тренутку су: корпоративно управљање, које између осталог подразумева адекватно успостављен систем интерне контроле, унапређење управљања ризицима, унапређење техника вредновања улагања, јачање транспарентности, јачање добре праксе пословања и фер односа према клијентима, активности на едукацији потенцијалних осигураника, чиме ће допринети јачању поверења осигураника и стварању услова за развој овог сегмента финансијског система.

Посебно треба истаћи важност доследног поштовања прописа из области обавезног осигурања о саобраћају, нарочито у погледу ажурности у исплати штета и примена бонус-малус система.